

„NEMIS TILINI O‘QITISHDA ZAMONAVIY METODLAR VA ULARNING SAMARADORLIGI“

<https://doi.org/10.5281/zenodo.17370952>

Qambarov Nodirbek Mamatqodirovich

Andijon davlat chet tillari instituti

Nemis tili nazariyasi va amaliyoti kafedrasida o‘qituvchisi,

Pedagogika bo‘yicha falsafa fanlari doktori

Annotatsiya

Ushbu maqola nemis tilini o‘rganishda ishlatiladigan asosiy metodlarni tahlil qiladi

Kalit so‘zlar

nemis tilini o‘rganish, tilni o‘rganish metodlari, grammatik-translate metodi, kommunikativ metod, audio-lingval metod, interaktiv o‘rganish, so‘z boyligini kengaytirish.

Аннотация

В статье анализируются основные методы, используемые при изучении немецкого языка.

Ключевые слова

изучение немецкого языка, методы изучения языка, метод грамматики-перевода, коммуникативный метод, аудиолингвистический метод, интерактивное обучение, расширение словарного запаса.

Nemis tili dunyodagi eng ko‘p o‘rganiladigan tillardan biridir. Uni o‘rganish nafaqat tilni bilish, balki madaniyat, ilm-fan, iqtisodiyot va boshqa sohalarda muvaffaqiyatga erishish uchun imkoniyat yaratadi. Nemis tilini o‘rganish jarayonida, tilni o‘rganish metodlari va uslublari muhim ahamiyatga ega. Har bir o‘quvchi o‘z ehtiyojlari va maqsadlariga qarab turli metodlardan foydalanishi mumkin. Tilni o‘rganishda to‘g‘ri metodni tanlash o‘rganish jarayonining samaradorligini oshiradi.

1. Grammatik-translate metodi an’anaviy va keng tarqalgan metodlardan biridir. Bu metodda tilning grammatik qoidalari va so‘zlarni tarjima qilishga katta e‘tibor beriladi. O‘quvchilar tilning grammatik strukturalarini o‘rganadilar va tarjima orqali so‘z boyligini kengaytiradilar. Ushbu metod asosan yozma muloqotga yo‘naltirilgan, og‘zaki muloqotda esa kamroq foydalidir. Grammatik-

translate metodi yordamida o'quvchilar tilni chuqur tushunib, grammatika qoidalarini mukammal o'rganadilar.

Afzalliklari: Grammatikani chuqur o'rganish imkoniyatini beradi, yozma muloqotda samarali, so'z boyligini va tarjima ko'nikmalarini oshiradi.

Kamchiliklari: og'zaki muloqotda samarali emas, real vaziyatlarga mos kelmaydi, grammatik qoidalar o'rganilishiga ko'proq e'tibor beriladi, lekin tilni amaliy qo'llashda kamchiliklar yuzaga kelishi mumkin.

2. Komunikativ metod tilni amaliy qo'llashga qaratilgan metodlardan biridir. Bu metodda o'quvchilarni real hayotdagi vaziyatlarda tilni qo'llashga o'rgatish maqsad qilinadi. O'quvchilar muloqotda tilni faol ishlatishga, suhbatda to'g'ri va aniq fikr bildirishga o'rgatiladi. Komunikativ metodda grammatika qoidalaridan ko'ra tilni real vaziyatlarda qo'llashga alohida e'tibor qaratiladi. Ushbu metodning asosiy maqsadi - o'quvchilarni o'z fikrlarini aniq va ravon ifodalashga o'rgatishdir.

Afzalliklari: O'quvchilarni real vaziyatlarda tilni qo'llashga o'rgatadi, og'zaki muloqotda samarali, Tilni tushunish va ishlatish ko'nikmalarini rivojlantiradi.

Kamchiliklari: Grammatikani mukammal o'rganish imkoniyatlari cheklangan, dastlabki bosqichda tilni o'rganishga ko'proq vaqt kerak bo'ladi, ba'zida metod real vaziyatlarga to'liq mos kelmaydi.

3. Audio-lingval metod, asosan, talaffuz va eshitish ko'nikmalarini rivojlantirishga qaratilgan. Bu metodda o'quvchilar tilni tinglash va talaffuz qilish orqali o'rganadilar. Bu metodning asosiy maqsadi - o'quvchilarning tinglash va talaffuz qilish ko'nikmalarini rivojlantirishdir. O'quvchilar tovushlarni va so'zlarni to'g'ri eshitish va ajratishni o'rganadilar. Bu metod orqali o'quvchilar tezda tilni o'rganib, uning tovushli tuzilishini tushunadilar.

Afzalliklari: Talaffuzni to'g'ri o'rgatadi. Tovushlarni ajratish va eshitish ko'nikmalarini rivojlantiradi, tilni intuitiv o'rganish imkoniyatini beradi.

Kamchiliklari: grammatikani o'rganishga kam e'tibor beradi. Yozma muloqotda samarali emas. Tilni to'liq o'rganishga yetarli emas, faqat talaffuz va tinglashni rivojlantiradi.

4. Texnologik metodlar va interaktiv yondoshuvlar. Zamonaviy texnologiyalar yordamida tilni o'rganish yanada samarali bo'lmoqda. Onlayn kurslar, mobil ilovalar va interaktiv darsliklar yordamida o'quvchilar o'z darajalariga mos darslarni bajarishadi. Shuningdek, videolar, podkastlar va boshqa interaktiv materiallar orqali tilni o'rganish qiziqarli va samarali bo'ladi. Bu metod orqali o'quvchilar texnologiyalardan foydalanish orqali o'rganish jarayonini tezlashtiradilar.

Afzalliklari: Zamonaviy texnologiyalarni qo'llash orqali o'quvchilarga qiziqarli va samarali o'rganish imkoniyatini yaratadi. O'quvchilar ko'plab

interaktiv materiallardan foydalanib, tilni o'rganish jarayonini kengaytiradilar. Onlayn kurslar va ilovalar yordamida o'rganish yanada osonlashadi.

Kamchiliklari: Texnologiyalarga asoslangan metodlarning ba'zida insoniy interaktsiya yetishmasligi. O'quvchilar uchun texnologiyalarga kirish imkoniyati cheklangan bo'lishi mumkin. Texnologiyalar yordamida o'rganishda o'quvchilarni o'zlashtirish jarayoniga katta e'tibor qaratish kerak.

5. Leksik metod (So'z yodlash va so'z boyligini kengaytirish) tilni o'rganish so'z yodlashga va yangi so'zlarni kontekstda qo'llashga asoslangan. Bu metodda o'quvchilar yangi so'zlarni o'rganadilar va ularni turli kontekstlarda qo'llashni o'rganadilar. So'z boyligini kengaytirish, leksik birliklar va frazeologik iboralarni yodlash tilni boylashtirishga yordam beradi. Leksik metod tilni o'rganishda juda muhim, chunki yangi so'zlarni o'rganish o'quvchilarga yanada samarali muloqot qilish imkoniyatini yaratadi.

Afzalliklari: So'z boyligini kengaytiradi. Yangi so'zlarni va iboralarni o'rganishga yordam beradi, so'zlarni kontekstda qo'llashni o'rgatadi, kamchiliklari: grammatikani mukammal o'rganish uchun cheklangan imkoniyatlar, yangi so'zlarni o'rganish vaqtni talab qiladi, barcha so'zlarni eslab qolish va ularni to'g'ri qo'llash qiyin bo'lishi mumkin.

Xulosa

Nemis tilini o'rganish jarayonida metod va yondashuvlarning to'g'ri tanlanishi ta'lim samaradorligiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Tahlil natijalari shuni ko'rsatadiki, an'anaviy grammatik-tarjima metodi til tizimini chuqur o'rganishda samarali bo'lsada, kommunikativ, audio-lingual va interaktiv metodlar o'quvchilarning nutqiy faoliyatini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etilgan interaktiv o'qitish usullari, xususan, onlayn kurslar, mobil ilovalar va audiovizual materiallardan foydalanish, o'quvchilarning til o'rganishga bo'lgan motivatsiyasini oshiradi va o'zlashtirish jarayonini tezlashtiradi.

Shuningdek, leksik metod til boyligini kengaytirishda va muloqot madaniyatini shakllantirishda muhim ahamiyat kasb etadi. Shunday qilib, nemis tilini o'qitishda turli metod va texnologiyalarni uyg'un qo'llash o'quvchilarning kommunikativ kompetensiyasini shakllantirishda, tilni amaliy qo'llay olish malakasini rivojlantirishda eng muhim omillardan biridir.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. "German Language Learning: Methods and Techniques"
www.germanlanguage.com

2. "Effective Language Learning Strategies" - www.languagesuccess.com
3. Qambarov N.M. O'quvchi tafakkurini rivojlantirishda psixolingvistik bilimning o'rni // O'zbekiston milliy universiteti xabarlari, 2020, [1/6] ISSN 2181-7324 - B. 109-111.